

разлога да се за јавног правобраниоца утврди посебан статус у погледу избора и разрешења, Суд је решио да у том делу не прихвати иницијативу.

На исти је начин Закон о изменама и допунама Закона о друштвеном правобраниоцу самоуправља (чл. 1) уредио престанак радног односа по сили закона, па тиме и мандат друштвеног правобраниоца самоуправљања и његовог заменика.

Разматрајући сагласност са Уставом СР Србије овог решења, Суд је имао у виду одредбе Амандмана II на Устав СР Србије, тачка 1, ст. 1. и 3. које утврђују:

„Изабрани и именовани функционери и други носиоци самоуправних, јавних и других друштвених функција за које је то одређено Уставом, статутом или законом, бирају се односно именују на време до четири године, ако за поједине од њих није Уставом друкчије одређено.

Време трајања мандата и ограничења поновног избора, односно именовања изборних и именованих функционера и других носилаца самоуправних, јавних и других друштвених функција за које је то одређено Уставом, статутом или законом, уређују се уставом, односно статутом или законом, у складу са Уставом.”

Тиме је Устав омогућио да се законом одреди трајање мандата и друштвеном правобраниоцу самоуправљања, па и на начин да путем престанка радног односа по сили закона, престане и функција пре истека уставом утврђеног времена. Стога је Суд оценио да нема основа за прихватање иницијативе ни у том делу.

(Решење Уставног суда Србије IY-412/87 од 13. IV 1989. год.)

Припремио: Томислав Вељковић

ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СРБИЈЕ

Накнада штете у девизама

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев и обавезао туженика да плати тужиоцу на име накнаде штете, поред исплаћеног износа и 2.567,43 ФФР са каматама и трошковима.

Тужени благовременом жалбом побија пресуду због погрешне примене материјалног права, и истиче да је ван суда исплатио тужиоцу износ од 13.757,43 ФФР и тиме измирио своју обавезу према тужиоцу, јер је на дан исплате 23. јуна 1988. године исплаћени износ одговарао противвредности 5.000.000.— динара до ког износа постоји обавеза туженика као осигураваача у смислу одредаба Закона о осигурању имовине и лица.

Жалба туженика је основана.

Из образложења:

„Првостепени суд је усвојио тужбени захтев који представља разлику накнаде штете која је исплаћена као противвредност 5.000.000.— динара у валути по курсу на дан исплате и противвредности по курсу на дан настанка штете тј. 10. августа 1986. године.

Виши привредни суд је нашао да је првостепени суд погрешно применио материјално право па је пресуду преиначио и одбио тужбени захтев.

Ово са разлога што је неспорно да је тужени у вансудском поступку, дана 23. јуна 1988. године као осигураваач исплатио тужиоцу по основу регресне штете настале у саобраћајном удесу износ од 13.757,43

ФФР што је на дан исплате одговарало противвредности износа од 5.000.000.— динара колико у конкретном случају износи лимит суме осигурања за штете причињене трећим лицима при употреби моторних возила, који је одређен Одлуком СИБ-а („Сл. лист СФРЈ”, бр. 30/83).

На основу неспорног чињеничног стања, а имајући у виду да обавеза туженика у смислу чл. 51. Закона о обавезном осигурању у саобраћају за накнаду штете износи 5.000.000.— динара јер већи износ није уговорен, и да је тужени исплатио тужиоцу девизни износ који одговара противвредности 5.000.000.— динара по курсу на дан исплате када се тужилац и обратио за исплату и да је на тај начин измирио своју обавезу, то је другостепени суд нашао да тужилац неосновано сада потражује разлику јер би на тај начин исплаћени износ премашио лимит до кога тужени одговара, па је стога и одбио тужбени захтев тужиоца за разлику.”

Према томе, када осигуравач исплати ван суда штету која представља лимит до кога тужени као осигуравач одговара, тада се од туженика не може тражити и разлика која настаје због различитог курса стране валуте.

(Пресуда Вишег привредног суда Србије, Пж. 1893/89 од 11. априла 1989. год.)

Затезна камата код уговора у привреди после 9. XII 1988. године

Првостепени суд је обавезао туженика да плати тужиоцу главни дуг са каматом по Одлуци СИБ-а о стопама затезних камата.

Благовременом жалбом туженик побија пресуду у делу о каматама и истиче да пошто међу странкама није уговорена камата то тужиоцу после 9. XII 1988. године припада затезна камата по стопи од 8%, па је предложио да се пресуда преиначи у смислу навода у жалби.

Жалба је основана.

Из образложења:

„Како се у списима налазе докази на основу којих је могуће дозети одлуку а ради се о погрешној примени материјалног права то је ваљало пресуду преиначити и тужиоцу досудити камате од 8% почев од 9. XII 1988. године.

Ово са разлога што Одлука СИБ-а о стопама затезних камата која је ступила на снагу 9. XII 1988. предвиђа да ако камата није уговорена, плаћа се камата по стопи од 8%. Како у конкретном случају камата није уговорена, то тужиоцу припада право на камате по стопи од 8%, па је зато пресуда у овом делу преиначена.”

Према томе, после 9. XII 1988. године ако није уговорена камата, стопа затезне камате износи 8%.

(Пресуда Вишег привредног суда Србије, Пж. 1973/89 од 18. априла 1989. год.)

Према Закону о предузећима нема условног уписа друштвеног предузећа у судски регистар

Првостепени суд је извршио условни упис друштвеног предузећа у судски регистар са раскидним условом, а које је настало тако што се издвојио један од удружених ООУР-а.

Благовременом жалбом ово решење побија Радна организација из које се ООУР издвојио и остали ООУР и истичу да имовина није разграничена а то се може учинити одлуком арбитраже или суда удруженог рада пошто се странке нису споразумеле.

Жалиоци истичу да упис у судски регистар не може бити са раскидним условом већ само коначан упис друштвеног предузећа.

Жалиоци истичу да је покренут спор пред судом удруженог рада у коме се оспорава Одлука ООУР-а о издвајању из састава Радне организације, јер овим издвајањем може настати велика штета, и зато су предložили да се решење преиначи и захтев за упис у судски регистар одбије.

Жалба је основана:

„Првостепени суд је учинио битну повреду поступка када је донео жалбено решење. Ово са разлога што је првостепени суд извршио условни упис у судски регистар са раскидним условом друштвеног предузећа а што је у супротности с одредбама Закона о предузећима, који предвиђа само упис оснивања предузећа. Сада нема конституисања предузећа нити је предвиђен условни упис.

Правилно је становиште првостепеног суда да се ООУР може издвојити из састава Радне организације и организовати се као предузеће.

Међутим, како се издвајање ООУР врши према одредбама Закона о удруженом раду то се може и оспоравати издвајање ООУР-а са свих разлога наведених у ЗУР-у.

Како је у конкретном случају поведен спор у коме се оспорава издвајање ООУР-а, а упис новоорганизованог предузећа је извршен условно и са раскидним условом, а нема услова за издвајање ООУР и упис друштвеног предузећа док Одлука о издвајању не постане правоснажна, то је ваљало жалбу уважити, решење укинути, а предмет вратити на поновни поступак.

У поновљеном поступку суд ће утврдити да ли је Одлука о издвајању ООУР-а постала правоснажна, па ће ако је Одлука правоснажна уписати у судски регистар друштвено предузеће настало издвајањем ООУР-а.”

Према томе, упис у судски регистар друштвеног предузећа не може бити услован, већ се може извршити упис оснивања друштвеног предузећа када су за то испуњени услови.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж. 1629/89 од 18. априла 1989. год.)

Физичко лице не може основати Радну организацију за обављање привредне делатности

Првостепеним решењем одбачена је пријава М. П. за упис Радне организације за обављање привредне делатности.

Благовременом жалбом М. П. из Пожаревца добија решење и истиче да се обрати суду за упис приватне фирме у смислу Закона о предузећима или радње са својством правног лица (чл. 141) па је предложио да се решење укине и дозволи оснивање приватног предузећа.

Жалба није основана:

„Жалилац је поднео захтев за упис у судски регистар радне организације за обављање привредне делатности и то 3. XII 1988. године.

Како према Закону о удруженом раду физичко лице не може да буде оснивач радне организације — предузећа за обављање привредне делатности, то је првостепени суд правилно поступио када је пријаву одбацио.

Физичко лице према Закону о предузећима може да буде оснивач уговорног и приватног предузећа, али то после 1. I 1989. а жалилац је поднео захтев за упис 1988. године, па се жалба појављује као неоснована.”

Према томе, физичко лице не може бити оснивач радне организације за обављање привредне делатности већ може бити оснивач уговорног или приватног предузећа према Закону о предузећима.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж. 1628/89 од 24. марта 1989. године.)

Накнада за извођење музике плаћа се и када није закључен уговор

Првостепени суд је обавезао туженика да плати тужиоцу 2.160.000 динара на име накнаде за извођење музике у објекту туженика.

Благовременом жалбом туженик — побија пресуду и истиче да је тужилац крив што је прекинуто извођење музике. Осим тога, у уговору, који није потписао туженик, предвиђено је да ако дође до раскида уговора плаћа се 50%, па је предложио да се пресуда укине а предмет врати на поновни поступак да се утврди ко је крив за неиспуњавање обавеза.

Жалба је основана.

Из образложења:

„Првостепени суд је донео одлуку на основу непотпуно утврђеног чињеничног стања. Ово са разлога што туженик није потписао уговор о коришћењу музике. Али радници тужиоца су радили у објекту туженика где су изводили музику, па како су се странке понашале као да је уговор потписан, а исти није испуњен до краја, то суд није могао донети одлуку пре него што утврди чијом кривицом је дошло до престанка извођења музике пре рока предвиђеног у уговору.

Имајући предње у виду, другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда да тужиоцу припада право на накнаду за извођење музике мада туженик није потписао уговор, али је укинуо пресуду да се утврди чијом кривицом је дошло до прекида у извођењу музике па да утврди висину накнаде коју туженик треба да плати.”

Према томе, за извођење музике плаћа се накнада и када уговор о коришћењу музике није закључен.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж. 2183/89 од 5. маја 1989. године).

Припремио: *мр Јездимир Митровић*

ОДЛУКЕ СУДА УДРУЖЕНОГ РАДА СРБИЈЕ

Судска заштита по захтеву за извршење одлуке о решавању стамбеног питања

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да му је решењем Радне организације додељен на коришћење једнособан стан 10. I 1985. године. Како додељени стан није био слободан за усељење, то је раднику било онемогућено да се усели у исти. Предложио је да суд донесе одлуку којом ће обавезати Радну организацију да му омогући усељење у додељени стан или да му додели први одговарајући стан.

Основни суд удруженог рада у Београду је решењем Ст. број 162/88 од 13. V 1988. године утврдио да нема услова за пружање судске заштите по захтеву радника, те се поступак обуставља. Утврдио је да је раднику решењем од 10. I 1985. године додељен на коришћење једнособан стан, који у моменту доделе није био слободан за усељење. Радна организација је покренула спор ради исељења лица које је становало у спорном стану. Правоснажном пресудом Округног суда одбијена је жалба Радне организације и утврђено да се за носноца станарског права одређује лице које је становало у том стану. Основни суд је закључио да сходно члану 37, став 1. Закона о стамбеним односима СР Србије предмет спора пред судом удруженог рада у споровима за расподелу средстава за задовољавање стамбених потреба може бити само испитивање законитости коначне одлуке о додели стана или захтев радника да буде вршћен у ранг-листу, а не и захтев радника да суд обавезе организацију на доделу другог стана. Како је суд утврдио да организација није вршила расподелу станова у току 1987. и 1988. године, то нису испуњени услови за судску заштиту.